

ΑΓΧΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΓΙΩΤΑ ΦΛΩΡΟΥ Πολύχρωμα Συναισθήματα, Δημοτικό Ραδιόφωνο Ιωαννίνων Τετάρτη 13/5/2015 20.00-20.30

-Κύριε Μωρόγιαννη, Που οφείλεται το άγχος των παιδιών στις εξετάσεις;

-Το ερώτημα αφορά την προετοιμασία των παιδιών για τις εξετάσεις αλλά και την στάση των γονιών προς τα παιδιά, σε σχέση με τις εξετάσεις. Οι Πανελλαδικές εξετάσεις είναι ένα σημαντικό φαινόμενο σταθμός στην εκπαιδευτική, στην εξελικτική και γενικά στην αναπτυξιακή πορεία των παιδιών, των εφήβων δηλαδή γιατί σηματοδοτούν την μετάβαση από την εφηβεία, στην αρχή της ενήλικης ζωής. Ουσιαστικά συμβαίνει στο 18 έτος της ηλικίας που συμβατικά τελειώνει και η εφηβεία και αρχίζει η πρώτη φάση της ενήλικης ζωής. Η μετεφηβεία, η πρώτη ενήλικη ζωή. Σε αυτήν την ηλικία τα παιδιά δίνουν εξετάσεις για να μπουν στο πανεπιστήμιο. Επειδή το γεγονός αυτό είναι πολύ σημαντικό, είναι λογικό να κινητοποιείται αυτό που λέμε φυσιολογικό άγχος ή δημιουργικό άγχος, με την έννοια της κινητοποίησης των δυνάμεων του οργανισμού, νοητικών, ψυχικών και σωματικών δυνάμεων, για την αντιμετώπιση ενός ιδιαίτερα δύσκολου φαινομένου που έχει ένα βαθμό δυσκολίας, για άλλους μεγάλο, για άλλους μικρότερο. Επειδή το γεγονός είναι σημαντικό, κινητοποιείται το δημιουργικό ή φυσιολογικό άγχος, το οποίο κρατά τα παιδιά σε εγρήγορση ώστε να αποδώσουν όσο το δυνατόν καλύτερα, με βάση την προετοιμασία και τις νοητικές τους ικανότητες, αλλά και την γενικότερη στάση τους απέναντι σε αυτό. Αυτό είναι το δημιουργικό, το φυσιολογικό άγχος, το οποίο συμβαίνει σε όλους τους ανθρώπους, όταν έχουν μια ιδιαίτερη συνθήκη, μια ιδιαίτερη στιγμή. Είναι ένας στρατηγικός σχεδιασμός που υπάρχει μέσα μας, υπάρχει στον εγκέφαλο, ένα μοντέλο που κινητοποιείται σε έκτακτες συνθήκες. Όπως η πολιτεία έχει μια υπηρεσία αντιμετώπισης έκτακτων περιστάσεων έτσι και ο εγκέφαλος έχει ένα μηχανισμό αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων. Αυτό είναι το σύστημα του stress που κινητοποιεί το φυσιολογικό άγχος, στην περίπτωση των εξετάσεων όπως είπαμε και κινητοποιεί τα παιδιά να είναι σε εγρήγορση νοητική ψυχική σωματική, ώστε να αντιμετωπίσουν αυτήν την έκτακτη συνθήκη. Το φαινόμενο όμως τείνει να πάρει διαστάσεις εθνικού συναγερμού με την έννοια ότι όλος ο κόσμος κινείται γύρω από αυτό

- Από την πρώτη στιγμή της εισόδου των παιδιών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, υπάρχει μια στρατηγική να αρχίσει μια προετοιμασία για αυτές τις εξετάσεις. Τα παιδιά από εκείνη την στιγμή μπαίνουν στην διαδικασία του άγχους.

-Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα έχει πολλά προβλήματα. Έχει αποκλεισμούς, έχει πολλά παιδιά που δεν ολοκληρώνουν τη Τρίτη λυκείου, έχει ανθρώπους που είναι εκτός εντελώς, έχει μεγάλη διαρροή μαθητική και στο γυμνάσιο και στο λύκειο. Είναι λάθος σχεδιασμένο, είναι σχεδιασμένο με βάση παλιά αναχρονιστικά συστήματα εκπαιδευτικής κατάρτισης και εκπαίδευσης των παιδιών γενικά. Έχει διακρίσεις, έχει γραφειοκρατία και λοιπά. Εστιάζει στο σύστημα των εξετάσεων και

απαλλοτριώνει την διαδικασία της μάθησης, της καλλιέργειας, και της κατάρτισης σε δεξιότητες των παιδιών. Έτσι αντί για κατάρτιση σε δεξιότητες, αντί για εκπαίδευση, αντί για μεταλαμπάδευση κουλτούρας, γνώσεων, στήριξη της ανάπτυξης του ατόμου στην εφηβεία, έχουμε μια παθολογικού τύπου εστίαση στις εξετάσεις με αποκλεισμό βέβαια πολλών παιδιών γιατί το 1/3 των παιδιών που μπαίνουν στην πρώτη γυμνασίου, φτάνει να δίνει εξετάσεις. Μπορεί να είναι 1/2 ή 1/3, χάνεται ένα πολύ σημαντικό ποσοστό στο γυμνάσιο και χάνεται ένα πολύ σημαντικό ποσοστό στο λύκειο. Αυτό είναι συγκλονιστικό. Έχουμε μεγάλη διαρροή, στις πρώτες τάξεις του γυμνασίου έχουμε διαρροή παιδιών που εμφανίζουν ιδιαιτερότητες, όσον αφορά τις ομάδες, παιδιά φτωχών οικογενειών, παιδιά μεταναστών, τσιγγάνοι, ασθενείς ή πολύ φτωχοί. Από το γυμνάσιο έως το λύκειο, έχουμε εγκατάλειψη του σχολείου από αγόρια κατά κανόνα, τα οποία έχουν ιδιαιτερότητες και δεν μπορούν να προσαρμοστούν στο σύστημα αποστήθισης του σχολείου, το οποίο απαιτεί απόλυτη πειθαρχία και προσήλωση του παιδιού και απαιτεί και κόστος, γιατί χρειάζεται συμπληρωματική διδασκαλία, το γνωστό φροντιστήριο, το οποίο δεν το αντέχουν όλοι. Τα αγόρια που είναι ατίθασα στην εφηβεία, δεν είναι πειθαρχημένα όπως τα κορίτσια, τίθενται εκτός εκπαιδευτικού συστήματος σε αυτήν την ηλικία, αλλά αντιθέτως βλέπουμε την μεγάλη άνοδο του ποσοστού των γυναικών που μπαίνουν σε αυτήν την ηλικία στα πανεπιστήμια. Έχουμε κυριαρχία των κορισιών στα ΑΕΙ, εξαιτίας του ότι τα κορίτσια είναι πολύ επιτυχημένα στο λύκειο, γιατί στη εφηβεία τα κορίτσια είναι εσωστρεφή και πειθαρχημένα και υιοθετούν το σύστημα αποστήθισης. Έχουμε τώρα ρατσιστικού τύπου διακρίσεις από την ανάποδη, έχουμε διακρίσεις εις βάρος των αγοριών. Έχουμε διακρίσεις των κοριτσιών, παντού διαπρέπουν τα κορίτσια, αλλά αυτό είναι τεχνητό, γιατί οφείλεται στον τρόπο που γίνεται η διδασκαλία. Τα αγόρια έτσι όπως λειτουργεί το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι εκτός εκπαιδευτικού συστήματος, έτσι έχουμε ένα πολύ σοβαρό κοινωνικό και πολιτικό φαινόμενο στην Ελλάδα σήμερα, την αλβανοποίηση των νέων ανδρών, είναι εκτός εκπαιδευτικού συστήματος από τα 15. Φτωχά παιδιά που είναι απαίδητα και αγράμματα. Πολύ σοβαρό θέμα και ουδείς ασχολείται με αυτό. Επομένως για να κλείσω την πρώτη ενότητα των παρατηρήσεων που αφορούν την εκπαίδευση, τα παιδιά που είναι στο λύκειο και τελειώνουν, είναι η αφρόκρεμα, είναι η ελίτ. Είναι τα καλύτερα παιδιά, τα πιο οργανωμένα, τα πιο πειθαρχημένα, τα πιο προστατευμένα από τους γονείς τους και αυτά που βρίσκονται πολύ καλά ενταγμένα στο σύστημα της παραπαιδείας. Έχουν πολύ καλά οργανωμένα φροντιστήρια, έχουν τους γονείς από πάνω, είναι καταρτισμένα και αυτά σχεδόν θα μπουν όλα. Αυτό που 'παίζει είναι σε ποια σχολή θα μπουν, το ότι θα μπουν, θα μπουν, έτσι όπως είναι στημένο το σύστημα. Εδώ υπάρχουν ορισμένες αντιθέσεις του συστήματος και ορισμένες αντιφάσεις. Κάποια παιδιά αδικούνται, κάποια παιδιά ευνοούνται από τυχαίους παράγοντες κάποια παιδιά εξ ορισμού δυσκολεύονται από τις δέσμες. Η θετική κατεύθυνση, είναι μια απίστευτα δύσκολη κατεύθυνση, έχουν χαοτικά αντικείμενα, τεράστια ύλη, σχεδόν έχουμε γυρίσει στην διδακτέα ύλη, δεν υπάρχει ύλη που να βρίσκεται στα βιβλία, είναι εφ' όλης της επιστημονικής γνώσης τα μαθηματικά, εφ' όλου του πεδίου η φυσική, η χημεία, η βιολογία η οποία έχει δυσκολέψει απίστευτα. Τα παιδιά έχουν δίκιο ότι οι εξετάσεις είναι δύσκολες.

Ο φορμαλιστικός τρόπος που διδάσκεται, οργανώνεται και βαθμολογείται η έκθεση είναι δύσκολος, όπως και τα αρχαία κείμενα.ΟΙ εξετάσεις θυμίζουν τα βασανιστήρια των εφήβων στην αρχαία Σπάρτη.Είμαστε μια κοινωνία όπου έχει σταθμούς.Ένας από τους σταθμούς στην ελληνική κοινωνία είναι και οι πανελλήνιες εξετάσεις.Ο άλλος σταθμός είναι οι εκλογές και ο τρίτος σταθμός είναι η σύνταξη.Αυτά είναι τα στερεότυπα στην Ελλάδα.

-Με βάση τα παραπάνω έχουν απόλυτο δίκιο τα παιδιά να αισθάνονται αυτό το βάρος πάνω τους.

-Είναι αλήθεια.Τα παιδιά αισθάνονται βάρος και είναι μια διαδικασία που τους δημιουργεί μια πολύ μεγάλη πίεση.Παρότι στην αρχή το περιγράψαμε ως φυσιολογικό γεγονός, ως δημιουργικό άγχος που το δημιουργικό άγχος πολλές φορές βοηθάει, καταλήγουμε η όλη διαδικασία να λειτουργεί πάρα πολύ επιθετικά πάνω στο άτομο και να δημιουργεί φαινόμενα κατάποσης, εξουθένωσης, τα οποία στους υγιείς εφήβους, δεν εμφανίζονται εκείνη την στιγμή εμφανίζονται μετά, στο πανεπιστήμιο, όπου στα δυο πρώτα χρόνια ακολουθεί μια παραληρητικού τύπου συμπεριφορά και τα παιδιά είναι αποχωνωμένα, περιφέρονται από καφετέρια σε καφετέρια, χωρίς να μπορούν να συντονίσουν την νοητική τους κατάσταση, με την ζωή, με την πραγματικότητα και τις ανάγκες τους.Υπάρχει μια κατάσταση δύσκολη μετά τις εξετάσεις περίοδος.Επομένως οι εξετάσεις είναι τίποτε μπροστά σε αυτά που θα ακολουθήσουν.

- Ποια είναι η σωστή αντιμετώπιση του άγχους των παιδιών από τους γονείς τους;

-Οι γονείς έχουν εμπλακεί στις εξετάσεις των παιδιών τους από πολύ νωρίς.Είναι εντός του εκπαιδευτικού συστήματος και οι γονείς πολλοί γονείς αναλαμβάνουν οι ίδιοι την εκπαίδευση των παιδιών τους, όσοι έχουν σχέση με επιστημονικά επαγγέλματα που οι περισσότεροι έχουν, είναι καθηγητές, γεωπόνοι, γιατροί, δικηγόροι, εμπλέκονται πολύ σοβαρά στην εκπαίδευση των παιδιών τους.Παίρνουν βιβλίο και κάθονται δίπλα.Υπάρχει ένα τρίτο εκπαιδευτικό σύστημα.Το πρώτο είναι το δημόσιο που πάνε το πρωί στο σχολείο και δεν λειτουργεί, το δεύτερο είναι το φροντιστήριο το οποίο υπερλειτουργεί και το τρίτο είναι το συμπληρωματικό στην οικογένεια.Έχουμε τρία επίπεδα εκπαίδευσης των παιδιών που δίνουν εξετάσεις, το δημόσιο, η παραπαιδεία και η οικογένεια.Έχουμε τρία επίπεδα, επομένως η οικογένεια δεν παίζει ρόλο οικογένειας, παίζει έχει ρόλο καθηγητικό.Η μητέρα γίνεται καθηγήτρια και ο πατέρας καθηγητής.Αυτές είναι οι εκτροπές.Έχουμε φαινόμενα που ο ένας μπαίνει στον ρόλο του άλλου.Παύει να γίνεται γονιός και γίνεται καθηγητής,το παιδί φορτώνεται άλλους ρόλους, από άλλα πρόσωπα, έχουμε αντιποίηση ρόλων στην φάση των πανελλήνιων εξετάσεων, έχουμε πολύ ενδιαφέροντα ψυχοκοινωνικά φαινόμενα, τα οποία βλέπουμε στην συνέχεια το πόσο επηρεάζουν τους ανθρώπους, γιατί έχουμε φαινόμενα πολύ ενδιαφέροντα στην κοινωνικοποίηση στην Ελλάδα.Αυτά οφείλονται στις παραποιήσεις και στις παρανοήσεις που γίνονται στην εφηβεία, όπως ποιος είναι ο ρόλος του πατέρα; ποιος

είναι ο ρόλος της μητέρας, ποιος είναι ο ρόλος του καθηγητή; ποιος είναι ο ρόλος του φροντιστή;

-Υπάρχουν και γονείς που πιέζουν τα παιδιά τους βγάζοντας τα δικά τους αποθημένα; Εγώ έχω αυτά τα όνειρα για εσένα κοιτά να τα πραγματοποιήσεις; Αν δεν περάσεις κοίταξε να δεις τι θα κάνεις. Όλα αυτά δεν παίζουν καταπιεστικό ρόλο στα παιδιά;

-Όλα αυτά παίζουν καταπιεστικό ρόλο στα παιδιά, αλλά οι γονείς είναι αναγκασμένοι να μουν σε αυτήν την διαδικασία που θα την λέγαμε υπερεμπλοκή και υπερπροστασία που ψυχολογικά σημαίνει παραμέληση, χειραγώγηση, μια πίεση των εφήβων σε αυτήν την πολύ ιδιαίτερη ηλικία. Αλλά ας μην ξεχνάμε ότι στην Ελλάδα έχουμε πολύ λίγα παιδιά, ο αριθμός των παιδιών φθίνει, κα'θε χρόνο έχουμε όλο και λιγότερους μαθητές στα σχολεία, απεναντίας, αυξάνει ο αριθμός των γερόντων. Ο αριθμός των ατόμων άνω των 65 τείνει να γίνει το 20-25% του πληθυσμού, ενώ ο πληθυσμός των παιδιών μειώνεται συνεχώς. Έχουμε μεγάλο πρόβλημα υπογεννητικότητας. Επομένως τα παιδιά είναι πολύτιμα, είμαστε όλοι πάνω τους, στρεφόμεστε σε αυτά. Επειδή ζούμε στη κοινωνία της γνώσης η μόρφωση τους έχει πολύ μεγάλη σημασία που δεν είναι τόσο αληθές αυτό είναι υπερτιμημένη η τόσο φανατική κατάρτιση των παιδιών για να μουν σε σχολές υψηλών απαιτήσεων. Προτιμάμε πιο ώριμους εφήβους και πιο κοινωνικοποιημένους παρά πολύ καταρτισμένους και μάλιστα με καταπιεστικό τρόπο εφήβους που θα μουν καταναγκαστικά μέσα σε μια σχολή υψηλών απαιτήσεων, γιατί στα πανεπιστήμια δεν μπαίνουν μόνο τα άριστα παιδιά, αλλά και τα παιδιά που κάνουν πολύ καλή προετοιμασία, αυτό δεν είναι άδικο, αλλά πολύ βασανιστικό. Πολλοί βασανίζονται για να μουν σε μια σχολή πολύ υψηλών απαιτήσεων.

-Τους βγαίνει μετά, μπορεί και να μην την τελειώσουν την σχολή, να τα παρατήσουν.

-Έχουμε στατιστικά στοιχεία για αυτούς που μπήκαν πρώτοι στο πανεπιστήμιο; Πόσοι από τους πρώτους αυτούς τελειώσαν πρώτοι επίσης; Λίγοι μπήκαν πρώτοι και τελειώσαν πρώτοι. Καθοδόν γίνεται μια μεγάλη αλλαγή και μια μεγάλη μεταστροφή των συμπεριφορών. Έχουμε μεγάλη εγκατάλειψη σπουδών. Αυτοί οι χρόνιοι φοιτητές πως προέκυψαν; Προέκυψαν από την εγκατάλειψη σπουδών καθοδόν.

-Οι γονείς τι πρέπει να κάνουν;

Στους γονείς πρέπει να πούμε συγχαρητήρια, γιατί παρόλο που έχουν αλλάξει ρόλο και έχουν γίνει καθηγητές, γιατί στο σπίτι έχει στηθεί ένα φροντιστήριο, ένα στρατόπεδο εκπαιδευτικό. Το σπίτι έχει γίνει και φροντιστήριο μαζί με κανόνες στρατιωτικού τύπου, δηλαδή ξυπνάμε την τάδε ώρα, τρώμε την τάδε ώρα, κοιμόμαστε την τάδε ώρα. Το σπίτι των υποψηφίων είναι εκπαιδευτικό στρατόπεδο τέτοιες διαστάσεις έχει πάρει το φαινόμενο. Εγώ οφείλω να πω στους γονείς συγχαρητήρια, οι περισσότεροι έχουν κάνει απίστευτη δουλειά, στέκονται πολύ κοντά στα παιδιά τους. Άλλωστε είναι οι μόνοι που στέκονται πολύ κοντά στα

παιδιά. Ακολουθούν οι φροντιστές και τελευταίοι και καταιδρωμένοι οι καθηγητές που δεν έχουν καμία επαφή με αυτά τα παιδιά. Είναι εντελώς παρατηρητές.

-Τον τελευταίο καιρό ειδικά τα παιδιά δεν πάνε ούτε στο σχολείο. Το φαινόμενο αυτό βέβαια είναι υπαρκτό εδώ και χρόνια, πάνω από 20 -30 χρόνια. Το Μάιο μήνα δεν υπάρχει μαθητής στο Λύκειο μόνο οι αδιάφοροι και κοπέλες που δεν συμμετέχουν. Επομένως έχουμε πλήρη απαξίωση και διάλυση του λυκείου στην δημόσια εκπαίδευση, την πλήρη αδιαφορία των καθηγητών του δημόσιου σχολείου και την ανάληψη της ευθύνης από την οικογένεια και τα φροντιστήρια. Έχουμε μια πλήρη εκτροπή του φαινομένου, έχουμε μια υποκατάσταση του ρόλου του δημίσιου σχολείου από τους γονείς και τα φροντιστήρια.

-Ποιος ο ρόλος των ΜΜΕ;

Απαίσιος, ένας ρόλος που δεν βοηθά καθόλου, δημιουργεί στρεβλές εντυπώσεις, παραποιεί τις καταστάσεις, ηρωοποιεί ανθρώπους, παραχαράσσει την πραγματικότητα, υπερτονίζει τον ρόλο των καθηγητών, κατηγορεί θέματα, δίνει οδηγίες, δίνει κατευθύνσεις, δίνει τον τόνο της ευκολίας ή της δυσκολίας, δημιουργεί πλαστές εντυπώσεις που καμία σχέση δεν έχουν με την αλήθεια. Εάν έχουμε προοδεύσει τα τελευταία χρόνια, είναι ότι έχουμε βγάλει το θέμα των πανελληνίων από πρώτο θέμα στις ειδήσεις. Ευτυχώς και λόγω της κρίσης, το θέμα των πανελληνίων είναι χαμηλά και καλύτερα, κάτι που κάνει καλό στα παιδιά και τους ίδιους. Πρέπει να θεωρηθεί ένα φυσιολογικό γεγονός, γιατί έτσι είναι σε όλο τον κόσμο που σηματοδοτεί το τέλος του λυκείου και τις εξετάσεις για να μουν τα παιδιά στο πανεπιστήμιο, όπως συμβαίνει και σε όλες τις χώρες. Όλοι οι άνθρωποι έχουν συζητήσει σοβαρά, έχουν δει ο καθένας την ευθύνη του, δουλεύουν μεθοδικά και σωστά με κοινωνικούς όρους. Μπαίνουν όλα τα παιδιά σε αυτή την διαδικασία, με τον ρόλο των γονέων διακριτό, με τον ρόλο των καθηγητών πρωταγωνιστικό με τον ρόλο των φροντιστηρίων, εάν χρειάζεται και όταν. Στην Ελλάδα υπάρχει πλήρης εκτροπή και πλήρης ιδιωτικοποίηση, ο καθένας κάνει αυτό που του προκύπτει. Η εισαγωγή στα πανεπιστήμια είναι μια ιδιωτική υπόθεση. Αν οργανώσεις μια στρατηγική στην οικογένειά σου για να μπει το παιδί στο πανεπιστήμιο, το παιδί πάει στα φροντιστήρια που πρέπει, βάζεις το στρατιωτικό πρόγραμμα που χρειάζεται ο έφηβος ή η έφηβη, το παιδί θα μπει. Ιδιωτικοποιήσαμε μια διαδικασία, η οποία κοστίζει ακριβά. Ας μου επιτραπεί να πω ότι αυτό το σύστημα είναι καθαρά ταξικό. Ευνοεί τους δυνατούς και αποκλείει τους αδυνάτους. Ασχέτως αν υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις. Τα παιδιά που θα μουν στο πανεπιστήμιο χωρίς προετοιμασία είναι ελάχιστα. Είχα την τύχη να έχω μαθήτρια, που οι γονείς της με είχαν συμβουλευθεί για κάποιο θέμα, πέρασε σε μια πολύ δύσκολη σχολή, χωρίς να κάνει φροντιστήριο. Ήταν εξαιρετικά χαρισματική. Υπάρχουν στον πληθυσμό χαρισματικά παιδιά, τα οποία μπορούν να περάσουν στις πανελλήνιες εάν οργανώσουν την διαδικασία αυτή με τις οικογένειές τους. Θέλει απίστευτες θυσίες και φοβερό αγώνα επί 2 χρόνια.

-Τι πρέπει να κάνουν τα παιδιά λίγο πριν τις εξετάσεις;

Τα παιδιά πρέπει να εστιάσουν στο φυσιολογικό και στο δημιουργικό άγχος. Να το δεχτούν ότι υπάρχει άγχος να σταθούν στην φυσιολογική διάσταση του φαινομένου και να σχετικοποιήσουν την διαδικασία αυτή. Να θεωρήσουν ότι είναι μια τυπική διαδικασία εξετάσεων που θα την έδιναν για να ατελειώσουν το σχολείο. Όσο μπορέσουν να την υποβαθμίσουν και να την εντάξουν στα φυσιολογικά μέτρα.

Μπορούν τα παιδιά να είναι πιο χαλαρά; Να βγαίνουν τις βόλτες τους έξω; Η θα φτάσουμε στο άλλο άκρο;

Νομίζω ότι τα παιδιά έχουν μπει τόσο βαθιά σε αυτή την διαδικασία που δύσκολα θα έχουν όρεξη να βγουν έξω. Απεναντίας με τις εξετάσεις προσομοίωσης που γράφουν τα Σάββατα, κάνουν προσομοίωση στο χρόνο. Τώρα αυτήν την εβδομάδα κάνουν προσομοίωση στο ωράριο, κοιμούνται νωρίς ξυπνάνε νωρίς στις 6. Γίνεται μια απίστευτη προετοιμασία την οποία έχουν υιοθετήσει εμπειρικά οι γονείς και η οποία διδάσκεται στα παιδιά. Τα παιδιά είναι καλά οργανωμένα δεν χρειάζονται πληροφορίες από τους ειδικούς, τα ξέρουν όλα. Οι γονείς είναι τόσο έμπειροι και οι ικανοί που ο αυτοσχεδιασμός τους έχει οδηγήσει σε μια επιστημονική οργάνωση της διαδικασίας. Όσοι όμως δεν είναι τόσο καλά οργανωμένοι, θα πρέπει να τους συστήσουμε να μείνουν στην διάσταση του φυσιολογικού και δημιουργικού άγχους. Να προσέχουν τα συμβατικά, την διατροφή τους και τον ύπνο τους, να ακολουθήσουν το ωράριο προσομοίωσης, να ξυπνάνε λίγο νωρίς γιατί 6 η ώρα είναι λίγο δύσκολο να ξυπνήσουν τα παιδιά. Από σήμερα πρέπει να κοιμούνται νωρίς για να ξυπνάνε νωρίς και να αποδώσουν. Να μην πίνουν καφέ και να μην χρησιμοποιούν άλλες ουσίες χημικές προκειμένου να διεγείρουν τις νοητικές τους επιδόσεις. Ακολουθούμε το φυσιολογικό τρόπο.

-Και δεν κοιτάμε το βιβλίο τελευταία στιγμή.

-Αυτά τα ξέρουν, άλλωστε αυτά τα έχουν πει και οι φροντιστές που είναι πολύ οργανωμένοι και προετοιμασμένοι σε αυτές τις ασκήσεις. Εύχομαι αυτό να βγει σε καλό στην ελληνική κοινωνία, αλλά φοβάμαι ότι αυτό έχει μέσα του πολύ ένταση, όλος αυτός ο αυτοσχεδιασμός, η στρατιωτική προσέγγιση. Η στρατιωτική προσέγγιση είναι για άλλα, δεν είναι για τις εισαγωγικές εξετάσεις.

-Μια άλλη φορά θα συζητήσουμε για το τι θα γίνει εάν δεν πάμε καλά.

Σε μια τέτοια εποχή με πολλές επιλογές και ελευθερία τα παιδιά μπορεί να πάνε σε ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο που θα έπρεπε να υπήρχε και στην Ελλάδα, ή να πάνε στην Ευρώπη, έχουν δυνατότητες για πρώτη, για δεύτερη για τρίτη ευκαιρία χωρίς κανένα κόστος ψυχικό. Να μην στενοχωριούνται για τις πιθανές αποτυχίες, να συνεχίσουν να δώσουν τις εξετάσεις τους σε όλα τα μαθήματα και να συνεχίσουν να έχουν αυτό το δημιουργικό άγχος να πιστεύουν σε αυτήν την δοκιμασία. Καλή τους επιτυχία.